

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

2.1. Suomen luonnon monimuotoisuuden tila

Arvio Suomen luonnon monimuotoisuudesta nojaa lähinnä uhanalaisuusarvioiteihin ja yleispiirteisiin indikaattoreihin. Teksti vaatisi lukuisia täsmennyksiä, joista esimerkkeinä:

Metsäluonnon kehityksestä annetaan liian positiivinen kuva. Vaikka jotkin rakennepiirteet ovat seurantojen mukaan aavistuksen elpyneet 2000-luvulla, on esimerkiksi lahopuun määrä Suomen metsissä yhä tasolla, joka vastaa noin kymmenesosaa luonnontilaisen metsän lahopuumäärästä. Tämä on riittämätön ylläpitämään elinkelpoisia populaatioita, ja lajiston häviäminen tulee jatkumaan muun muassa sukupuuttovelan myötä tulevina vuosikymmeninä.

Väite metsien paikkalintujen kantojen vakaudesta on harhaanjohtava. Paikkalintujen talvista runsautta kuvaavan indikaattorin arvo on pudonnut alle puoleen 1960-luvulta, ja väheneminen on jatkunut myös tällä vuosituhanella. Nimenomaan monet metsien paikkalinnuista, kuten hömö- ja töyhtötiainen, ovat taantuneet hälyttävästi ja ovat nykyään uhanalaisia.

Soiden tilan osalta olisi tarpeen tuoda esiin esimerkiksi se, että muutokset ovat olleet erityisen suuria maan eteläpuoliskossa, missä joillakin alueilla yli 90% soista on menettänyt luonnontilansa. Samanlainen alueellinen tarkastelu olisi tarpeen myös metsäluonnon tilaa arvioitaessa.

Vesi- ja rantaluonnon tilaa käsitellään vain luontotyyppien ja veden laadun mittareiden kautta, vaikka näissä elinympäristöissä on tapahtunut myös hyvin voimakkaita viimeaikaisia lajistomuutoksia, kuten monien vesilintujen jyrkkä väheneminen 2000-luvulla.

2.2. Suomi on sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen

Osiosta tulee sellainen käsitys, että Suomen sitoutuminen luontokadon pysäyttämiseen olisi riippuvainen erityisesti voimassa olevasta hallitusohjelmasta, joka ei sido tulevia hallituksia, vaikka sitoutuminen liittyy globaaliin ja pysyvään tarpeeseen ja Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Mielestämme osiota olisi hyvä muokata siten, ettei se lähde liikkeelle luonteeltaan väliaikaisesta hallitusohjelmasta.

Esitämme myös, että osiossa tarkasteltaisiin laajemmin, miten Suomen hallitukset ovat viime vuosikymmeninä sitoutuneet aikaisempiin vastaaviin tavoitteisiin ja sitoumuksiin koskien luonnonsuojelua, ja mikä toimien vaikuttavuus on ollut.

Kansainvälisten sopimusten osalta teksti on keskeneräinen esimerkiksi Montrealin kokouksen päätösten osalta. Luonnoksen valmistumisen jälkeen sovittuja tavoitteita, ja niiden merkitystä Suomen kannalta tulee terävöittää.

EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden osalta on päivitettävä, että Suomi ei ole pysynyt aikataulussa, eikä tule esittämään sitoumuksia toimenpiteiksi kuluvan hallituskauden aikana. Pidämme tärkeänä, että tässä yhteydessä korostettaisiin myös aikataulun haasteellisuutta ja nopeiden päätösten ja toimenpiteiden tarvetta, jotta strategian sitoumukset voidaan täyttää.

2.4. Luontokato ja ilmastonmuutos kietoutuvat toisiinsa

Luontokadon ja ilmastonmuutoksen tarkastelu yhdessä sen sijaan, että ne nähtäisiin erillisinä ongelmina, on perusteltu lähtökohta strategialle.

2.5. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää oikeudenmukaiseksi koettua kestävyysmurrosta

Kestävyysmurroksen haaste on nimenomaan se, miten ekologinen kestävyys saadaan tuotua edes tasavertaiseksi osaksi koko yhteiskunnan toimintaa taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden rinnalle, ei niinkään se, tulevatko viimeksi mainitut prosessissa riittävästi huomioiduksi. Jos ekologiselle kestävyydelle asetetaan luonnon monimuotoisuutta koskevassa strategiassa jo valmiiksi reunaehjoja ja edellytetään esimerkiksi kaikille sidosryhmille koituvien haittojen selvittämistä ja huomiointia, jää

luontokadon torjuminen jatkossakin muiden yhteiskunnan ja yksilöllisten tavoitteiden jalkoihin, kuten on aina käynyt tähän asti. Epäselväksi jää, miten tähän haasteeseen voidaan strategialla riittävästi vastata.

3.1 ja 3.2 Päätaavoite ja tarkemmat tavoitteet

3.1. Strategian päätaavoite

Luontokadon pysäyttämiseen tähtäävissä kansallisissa ja kansainvälisissä strategioissa on tähän asti epäonnistuttu, luonnon monimuotoisuuden väheneminen on jatkunut ja sekä tavoitevuotta että vertailutasoa on siirretty uusissa strategioissa aina eteenpäin. Nyt vertailutasoksi on asetettu vuosi 2020, jolloin vallinneen monimuotoisuuden tilan ylittyminen vuonna 2035, ”luontoposiitivinen Suomi”, voitaisiin katsoa tavoitteen saavuttamiseksi. On vaikea ymmärtää, millä perusteilla luonnon monimuotoisuuden historiallisen huonon tilanteen (2020) ylittymistä voidaan pitää riittävänä kunnianhimon tasona strategian tavoitteeksi.

Toisaalta luvussa todetaan, että strategian toimenpiteet saavat aikaan myönteisiä vaikutuksia jo hyvin pian ja viimeistään vuodesta 2025 eteenpäin. Epäselväksi jää, mihin tämä optimismi perustuu. Tähänastiset suojelu- ja ennallistamistoimenpiteet ovat olleet riittämättömiä kääntämään kehityksen suuntaa, ja strategia ei sisällä sellaisia välittömiä toimia, joilla nopea muutos on todennäköinen.

Luku on myös sisällöllisesti jokseenkin ristiriitainen. Luontokadon katsotaan pysähtyvän jo vuonna 2030. Silti ”akuutti uhanalaistumiskehitys” pysähtyy vasta vuonna 2035 ja ”uhanalaisten lajien ja luontotyyppien heikkeneminen” vasta myöhemmin. Vaikutelmaksi jää, että uhanalaiset lajit nähdään strategiassa jotenkin muusta luonnosta irrallisena yksikkönä. Epäselvää on lisäksi, miten akuutti uhanalaistumiskehitys eroaa uhanalaisten lajien tilan heikkenemisestä.

3.2. Tarkemmat tavoitteet

Tarkempien tavoitteiden määrittelyssä on huomioitava, että toimenpiteiden olisi oltava toteutettu ennen kuin tuloksia voidaan odottaa. Nyt strategiassa esitetään toimenpiteiden takarajaksi vuotta 2030 tai 2035, mutta monimuotoisuuden oletetaan kääntyvän elpymisuralle jo tätä ennen. Luonto reagoi muutokseen kuitenkin viipeellä, joka on yleensä vuosia, ja mikäli toimenpiteet on saatu käyntiin vasta strategiakauden lopussa, ei voi olettaa luonnon tilan tavoitteita saavutetun tähän mennessä.

Tavoitteiden asettelu on jokseenkin jäsentymätön. Valtaosa tavoitteista on ”juurisyyhin” vaikuttamista, joiden tunnistaminen on toki ehdottoman tärkeää. Silti näiden juurisyyden alla

esitellään joukko aivan perinteisiä luonnonsuojelun tarpeita, mukaan lukien rahoituksen lisääminen ja seurannan kehittäminen. Näin esitettynä juurisyiden joukko jää sekavaksi kokonaisuudeksi ulottuen valtion rahoituksesta kansalaisten luontosuhteeseen. Tätä tavoitteiden osaa olisi tiivistettävä, jäsennettävä uudelleen ja osin siirrettävä luonnonsuojelun tavoitteisiin.

Erillisenä tavoitteena nostetaan esiin geneettinen monimuotoisuus, mikä ei kuitenkaan ole muusta monimuotoisuudesta irrallinen asia. Geneettinen monimuotoisuus turvataan parhaiten lajien elinkelpoiset populaatiot säilyttämällä, ja varmistamalla, että niistä huolehditaan laajalla maantieteellisellä alueella. Domestikoitujen lajien geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen ei puolestaan kuulu strategian aihepiiriin.

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

3.3.1. Uhanalaistumisen pysäyttäminen

Suomen lajiston uhanalaistumisen pysäyttäminen on tärkeä ja ehdoton minimitavoite. Käsitteen tulkinnassa on kuitenkin huomioitava, ettei uhanalaisuusindeksin heikkenemisen ja uhanalaisten lajien osuuden kasvun pysähtyminen välttämättä tarkoita esimerkiksi lajien vähenemisen (tai luontokadon) pysähtymistä. Vaikka vähenemisen takia uhanalaiseksi luokitellun lajin uhanalaisuusluokitus muuttuisikin esimerkiksi erittäin uhanalaisesta vaarantuneeksi, tämä tarkoittaa vain vähenemisen hidastumista. Lajin tila heikkenee siis edelleen, vaikka se olisikin luokitukseltaan vähemmän uhanalainen.

Vaikka joissain elinympäristöissä on mahdollista saavuttaa merkittävää tilanteen paranemista, esimerkiksi nykyiset metsien luonnonhoitotoimet ovat toistuvasti osoittautuneet riittämättömiksi parantamaan metsälajiston tilaa. On vaikea nähdä, miten strategia muuttaisi metsäelinympäristöjen kehitystä ratkaisevasti nykyisestä, koska vallitsevaan tilaan nähden uusia toimenpiteitä ei juuri esitetä.

Strategialuonnoksessa todetaan, että luontotyyppien uhanalaisuuden muutokset ovat pääsääntöisesti lajeja hitaampia. Epäselväksi jää, mihin tämä tulkinta perustuu. Luontotyyppille tyypilliset rakennepiirteet voivat elpyä nopeastikin, mutta lajit reagoivat muutoksiin aina viiveellä ja elinympäristöille tyypilliset arvokkaat lajit eivät aina ole palautettavissa, jos niillä ei ole enää mahdollisuuksia levittäytyä uusille alueille esimerkiksi ympäristöjen pirstoutumisen johdosta.

3.3.2. Lajiyhteisöjen elpyminen

Tavoite eri elinympäristöille tyypillisten lajien elpymisestä on erittäin kannatettava. Tavoitteen asettelussa on kuitenkin huomioitava, ettei ole mitenkään perusteltua jakaa lajeja ”tavanomaisiin” ja

”uhanalaisiin” lajeihin. Myös yleiset lajit taantuvat maailmanlaajuisesti, ja Suomessa esimerkiksi yleisten lintujen väheneminen ja uhanalaistuminen on tällä hetkellä erityisen hälyttävää. Eri elinympäristöindeksit sisältävät muun muassa lintujen osalta jo suuren joukon uhanalaisia lajeja, jotka elävät pääosin suojelualueiden ulkopuolella. Tavanomaisten elinympäristöjen muutokset ovat erittäin suuri uhka monille lajeille esimerkiksi maatalousympäristössä (yleisten erityisesti hyönteisravintoon erikoistuneiden lintulajien ohella mm. äärimmäisen uhanalaiset peltosirkku ja heinäkurppa).

3.3.3 Elinympäristön laadun parantaminen

Metsäelinympäristöjä koskevat tavoitteet ovat oikeansuuntaisia ja talousmetsien luonnonhoidon kehitys on ollut suotuisaa. Silti strategiassa esitetyt toimenpiteet ovat täysin riittämättömiä. Muutamien rakennepiirteiden vähäinen lisäys talousmetsissä ei vielä riitä turvaamaan erikoistuneiden lajien elinympäristöjä. Tavoitteita olisi esitettävä metsien ikärakenteen, pienipiirteisen maisemarakenteen, puulajikoostumuksen, hakkuutapojen ja hakkuumäärien suhteen. Esimerkiksi lahoppuun säästäminen jää merkityksettömäksi toimenpiteeksi, mikäli laajan lajistojoukon tarvitsemaa järeää lahoppuuta ei ehdi lyhyen hakkuukierron takia edes muodostua. Strategialuonnoksessa ei mainita lainkaan esimerkiksi jatkuvan kasvatuksen tai metsien monimuotoisuuden parhaiten huomioivien sertifiointien edistämistä.

Sisävesien osalta asetetut tavoitteet koskevat lähinnä vain veden laadun parantamista. Vaikka tämä onkin keskeinen tekijä ja valuma-alueella tehtävät toimet ovat välttämättömiä, huomiotta on jäänyt sekä sisämaan kosteikkojen, merenrantojen että virtavesien akuutti ennallistamis- ja hoitotarve. Esimerkiksi monimuotoisuudelle tärkeiden suojelemattomien lintuvesien kunnostamiseen ja hoitoon ei ole Suomessa ohjelmaa, vaikka valtaosa lintuvesilajiston pesimäkannoista pesii suojelualueiden ulkopuolella, ja kohteet kärsivät samoista ongelmista kuin suojelualueet.

Maatalousympäristöjen osalta luomuviljelyn ja laiduntamisen lisääminen ja torjunta-aineiden käytön vähentäminen ovat ehdottoman tärkeitä tavoitteita. Keinoja, joilla maatalousympäristön monimuotoisuus käännetään nousu-uralle, tulee kuitenkin konkretisoida enemmän. Valtaosa maatalousympäristön lajistosta elää tavanomaisella maatalousmaalla, ja kannusteisiin ja tukiin perustuva maatalouspolitiikka luo edellytykset muita elinympäristöjä yksinkertaisempiin ja laaja-alaisempiin nopeisiin keinoihin tilanteen parantamiseksi. Vaikka lopulliset päätökset maatalousympäristön osalta tehtäisiinkin muilla sektoreilla tai muiden strategioiden puitteissa, tulisi monimuotoisuusstrategiassa esittää täsmällisiä toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Porojen laidunnuksen vaikutus tunturiluontoon tuodaan strategiassa esille, mutta konkreettiseksi toimenpiteeksi esitetään korkeintaan vähäisiä laidunnusjärjestelyjä. Ylilaidunnuksen takia Tunturi-Lapin suojelualueiden ei voi katsoa olevan luonnontilassa, tai täyttävän kansainvälistä määritelmää tiukasti suojellusta alueesta. Ylilaidunnuksen vähentäminen on keskeinen toimenpide tunturiluonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.

3.3.5. Geneettistä monimuotoisuutta koskevat tavoitteet

Tavoitteessa keskitytään lähinnä domestikoituihin eläimiin. Nämä eivät kuulu luonnon monimuotoisuusstrategian piiriin huolimatta siitä, että myös niiden geneettisen monimuotoisuuden säilyttäminen on tärkeää. Luonnonvaraisten eläinten geneettinen monimuotoisuus turvataan parhaiten lajit, lajien elinympäristöt ja niiden väliset ekologiset yhteydet säilyttämällä.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

Suojelutavoitteiden käsittely jää strategiassa varsin pintapuoliseksi. Vaikka viitataan EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteisiin ja muun muassa 30 % suojeluosuuden saavuttamiseen, jää epäselväksi, miten tähän on tarkoitus päästä. Esimerkiksi tulkinta siitä, mitkä ovat OECM-alueita, jotka 10 % tiukan suojelun ohella on lakisääteisesti suojeltava, jää vajavaiseksi. On selvää, ettei BD-strategian suojelutavoitetta voida saavuttaa vain taloudellisesti kannattamattomia ojikkoja tai virkistysmetsiä paperilla suojelemalla.

Tiukan suojelun osalta ei päästä 10 % tavoitetta pidemmälle, ilahduttavaa on kuitenkin että tavoitetta käsitellään myös elinympäristöittäin. Suojelun on silti tapahduttava ekologisin perustein, ei tietyn vähimmäistavoitteen saavuttamiseksi. Suomen nykyistä suojelualueverkostoa ei voi pitää ekologisesti kattavana.

Metsien suojelun osalta kerrotaan ensin aivan oikein, että tarpeet ovat suuremmat eteläisessä Suomessa, mutta esitetyt toimenpiteet eivät tue tätä. Jos suojelu kohdistetaan jatkossakin ensisijaisesti valtion omistamille alueille, suojelualueet tulevat painottumaan entistä enemmän pohjoiseen Suomeen ja Etelä-Suomen metsien suojelu jää edelleen luontokadon pysäyttämistä ajatellen riittämättömäksi, jos siihen ei osoiteta huomattavaa vapaaehtoista suojelua lisäävää rahoitusta.

Kaikkien EU:n biodiversiteettistrategiassa tarkoitettujen vanhojen metsien suojelu on välttämätöntä maanomistuksesta riippumatta. Tähän tavoitteeseen Suomi on myös sitoutunut.

Soiden suojelussa kaikkien soidensuojelun täydennysohjelmassa tunnistettujen kohteiden suojelu on minimitalvoite.

Merialueiden suojelussa erityistä huomioita on kiinnitettävä ulkomeren matalikkoihin, jotka ovat muun muassa uhanlaiselle vesilinnustolle kansainvälisesti merkittäviä ruokailu-, levähdys- ja sulkimialueita. Ilmastonmuutoksen vuoksi myös Suomessa talvehtivien vesilintujen määrä on jo kasvanut ja tulee edelleen kasvamaan, mikä on jo luonut tarpeen suojelualueverkoston laajentamiselle tärkeimpien talvehtimisalueiden osalta.

Heikentyneiden elinympäristöjen ennallistaminen on ensiarvoisen tärkeää. Suomessa ennallistamisella on pitkä perinne, ja toimintaa on jatkettava ja kertynyttä osaamista hyödynnettävä. Erityisen tärkeitä ennallistamis- ja hoitotoimet ovat monilla umpeenkasvun uhkaamilla rannikkojen ja osin myös sisävesien luontotyypeillä. Näillä on pyrittävä muun muassa laidunnuspaineen lisäämiseen ja kasvillisuuden saarekkeisuuden huomattavaan lisääntymiseen.

EU:n ennallistamistavoitteeseen ei strategiassa esitetyillä toimilla vastata. Vaikka aktiiviset ennallistamistoimet eivät olekaan toimivin ratkaisu esimerkiksi metsien tilan parantamiseksi, on strategiassa tuotava esiin, että kaikkien elinympäristöjen maankäytössä on tähdättävä luonnon tilan paranemiseen ja että muun muassa talousmetsissä tehtävät metsien luonnontilaisempaa rakennetta ja vesitaloutta palauttavat toimet ovat tässä avainasemassa.

HELMI-ohjelman rahoituksen pysyvyys elinympäristöjen hoidoksi ja ennallistamiseksi aloitetun mittavan työn turvaamiseksi on turvattava myös tulevilla hallituskausilla.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

3.5.1 Luonnonvarojen hyödyntäminen, maankäyttö ja rakentaminen

Tavoitteet jäävät hyvin yleiselle tasolle. Konkreettiset ehdotukset esimerkiksi lainsäädännön muutostarpeiksi, luontoarvojen turvaamiseksi mm. kaavoituksessa sekä erityisesti maatalouspolitiikassa jäävät puuttumaan. Tiedon puute ei ole nykyäänkään este tehokkaille toimille, ongelma on haluttomuus tai kyvyttömyys käyttää olemassa olevaa tietoa. Tätä ristiriitaa on tärkeää korostaa strategiassa, koska se on keskeinen haaste strategian toteuttamiselle.

Lieventämishierarkian toteutumisen nostaminen strategian keskeiseksi tavoitteeksi on erittäin kannatettavaa. Tavoitteessa voisi nostaa selkeämmin esille ekologisen kompensaation ja esimerkiksi luontoarvokaupan edistämisen Suomessa.

3.5.2.

Kansalaisten ja yritysten osallistuminen luontokadon ehkäisyyn ja luontotiedon valtavirtaistaminen on erittäin kannatettava tavoite.

3.5.3. Riskit luonnon monimuotoisuudelle

Tavoitteet ovat kannatettavia, joskaan eivät mitenkään uusia vaan sisältävät työtä mitä tehdään jo nyt. Kokonaisuus on hajanainen ja useimmat kohdat sopisivat paremmin yksityiskohtaisten suojelutavoitteiden alle.

Riskeiksi olisi lisättävä myös lajien suoraan hyödyntämiseen liittyvät paineet, kuten uhanalaisiin lajeihin kohdistuva metsästys tai kalastus sekä niihin liittyvät epäsuorat luontoon kohdistuvat vaikutukset, kuten häirintä.

3.5.4. Julkishallinnon ohjaus

On erittäin tärkeää saada luontokadon torjuminen osaksi kaikkea hallinnon toimintaa. Luku ja siihen liittyvät tavoitteet ovat aivan keskeisiä strategiassa. Tavoitteisiin tulisi mielestämme lisätä omana kohtanaan ympäristölle haitallisista tuista luopuminen.

3.5.6. Yksityinen ja julkinen rahoitus

Riittävä rahoitus ja myös yksityisen sektorin osallistuminen siihen on ehdoton edellytys luontokadon torjumiseksi. Julkisen rahoituksen, eli vakiintuneen toiminnan, tarvetta olisi kuitenkin selkeämpi tarkastella suojelun ja ennallistamisen yhteydessä, ja osoittaa tämä kappale tarkastelemaan markkinaehtoisten toimintamallien tärkeyttä ja kehitysehdotuksia niihin.

3.5.8. ja 3.5.9. Tietoisuus ja luonto-osaaminen, sekä luontosuhde, hyvinvointi ja terveys

Koulutukseen ja viestintään panostaminen sekä kansalaisten luontosuhteen vahvistaminen ovat investointi tulevaisuuteen, ja siksi erittäin tärkeitä toimenpiteitä. On kuitenkin epärealistista odottaa niiden vaikuttavan merkittävästi luontokadon pysähtymiseen tällä strategiakaudella.

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

Esitetyt tavoitteet ovat hyviä. Tilanteessa, missä Suomi on muuan muassa esittänyt EU:n ennallistamisasetukseen muutoksia, joilla asetusta vesitettäisiin merkittävästi, on kuitenkin harhaanjohtavaa todeta Suomen olevan monimuotoisuuden suojelun edelläkävijä maailmalla. Suomi on myös esimerkiksi pesimälinnuston suojelun näkökulmasta kaukana edelläkävijämaista. Punaisella listalla on peräti joka toinen Suomen pesimälintu.

Muita huomioita luonnoksesta

4.1. ja 4.2. Strategian tavoitteisiin ja luontovaikutuksiin liittyvät huomiot

Analyysissa strategian tavoitteisiin liittyvät ongelmat ja virheelliset tulkinnat on tuotu esiin hyvin. Suosittelemme strategian muokkaamista myös tämän arvion pohjalta.

Strategian valmistelu

Strategia esitetään valmistellun laajassa sidosryhmäyhteistyössä. Jää kuitenkin kuva, että valmistelu on tehty lähinnä viranomaisten sisäisenä hankkeena. Muun muassa luonnonsuojelujärjestöistä vain Suomen luonnonsuojeluliitto ja WWF Suomi mainitaan osallistetun. Moni toimija on kuullut strategiasta vasta sen tultua lausunolle.

Yleistä strategiasta

Luonnon kansallinen monimuotoisuusstrategia ja sitä toimeenpaneva toimintaohjelma ovat keskeisiä työkaluja luontokadon pysäyttämiseksi Suomessa. Tavoitteet ovat kovat ja aikataulu on tiukka. Mikäli Suomi haluaa todella kääntää luontokadon kasvuksi ja turvata ainutlaatuisen luontonsa hyvinvoinnin ja monimuotoisuuden, tulee luonnon- ja ympäristönsuojeluun panostaa jatkossa tuntuvasti nykyistä enemmän. Lisäksi tarvitaan koko yhteiskunnan ajattelutavan muutosta, kestävyysmurrosta, jossa luonnon hyvinvointi nostetaan kaiken päätöksenteon lähtökohdaksi.

Kiitämme ympäristöministeriötä tämän tärkeän strategialuonnoksen valmistelusta. Monet siinä esitellyt tavoitteet ja toimenpiteet ovat välttämättömiä ja oikeansuuntaisia työkaluja luontokadon pysäyttämiseksi. Strategia vaatii kuitenkin monin osin terävöittämistä.

Kokonaisuutena strategia on hyvin pitkä ja monipolvinen, monin osin tarpeettoman tarkkaan asioita selittävä ja pohtiva ja muistuttaakin enemmän tutkimusraporttia kuin varsinaista jalkautettavaa strategiaa. Toisaalta esimerkiksi luonnon tilan ja monimuotoisuustavoitteiden käsittely on jäänyt pintapuoliseksi.

Koska konkreettisia toimia tavoitteiden saavuttamiselle on strategiassa vähän, korostamme, että kiire kunnianhimoiselle, strategiaa toteuttavalle toimintaohjelmalle on erittäin suuri ja luonnoksessa esiteltujen tavoitteiden saavuttaminen epärealistista ilman välittämiä ja laaja-alaisesti vaikuttavia

toimia. On huomattava, että nyt on alkuvuosi 2023 ja Suomen hyväksymien sitoumusten mukaisesti suuri osa strategian tavoitteista tulee saavuttaa jo vuoteen 2030 mennessä.

Suomi on jo aiemminkin laatinut strategioita luontokadon pysäyttämiseksi. Edellisen varsin kunnianhimoisen monimuotoisuusstrategian tavoitteet jäivät valtaosin saavuttamatta (kohta 2.3). Sama riski on erittäin suuri myös uuden strategian osalta. Strategian toteutuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota ja suunnata resursseja siihen, miten strategia saadaan jalkautettua, miten kaikki toimijat saadaan siihen sitoutettua ja minkälaisia ajattelutavan muutoksia strategian tavoitteiden saavuttaminen vaatii.

Strategian toimeenpano riippuu valtion rahoituksesta, jota on ohjattava asiaan huomattavasti nykyistä enemmän.

Riski sille, että strategia jää vain ympäristöväen ja -hallinnon strategiaksi, johon muut hallinnonalat ja yhteiskunta eivät lopulta sitoudu, on todellinen, vaikka yleinen tietoisuus ja huoli luontokadosta on viime vuosina kasvanut.

Arkiomaa Aki
BirdLife Suomi ry